

Sardinië

Expeditie met een Italiaans sausje

Tekst en foto's:
Peter Blokker

De gele punaise op Paragliding Earth lacht me tegemoet; de windvaan staat goed. Met de auto reden we, voor de verandering, direct naar de startplaats Cala Gonone. Wat mankeert eraan? Waarom is mijn trouwe tandepassagier zo stil en is mijn pakzak nog niet open? De condities lijken prima, maar misschien is de wind net te zacht om te soaren en zijn er iets te veel wolken om de thermiek op gang te houden. De landing ligt achter een bergruggetje en is best een stuk vliegen. Shit, ik durf het niet aan. Dit is Sardinië. Niemand vliegt maar de omstandigheden zijn prima... of toch niet?

Het op één na grootste eiland van de Middellandse zee is misschien wel het meest fascinerende eiland van Europa. De geheimzinnige restanten van de vele culturen die het eiland bewoond hebben, overgoten met een Italiaans sausje. Het weer is al net zo aangenaam als het eten. De landschappen zijn zo divers dat het lijkt of er betoverende plekken uit de hele wereld samengesmolten zijn tot dit geheimzinnige eiland. Van koraalriffen tot rotsachtige verlaten baaitjes, door de diepe kloven van het kustgebergte naar de hoogvlaktes waar wilde paarden grazen. Het is dan ook geen wonder dat een vliegreis op Sardinië veel karakters kent, van soarvluchten aan de kust, hike&fly tochten in het gebergte tot urenlang vlaklandvliegen.

Een toeristische expeditie

Sardinië is een populaire vakantiebestemming. Het toerisme concentreert zich in de badplaatsen rondom de steden met luchthavens: Alghero en Olbia. De meeste grote hotels zijn te vinden in de aangelegde oorden rondom Olbia aan de oostkust. Alghero, aan de westelijke kust, is wat authentieker. Buiten deze gebieden neemt het toerisme kwadratisch af met de afgelegde afstand terwijl het alleen maar mooier wordt. Voor piloten is Sardinië al decennia een gewaardeerde bestemming. Piloten die zoveel mogelijk vluchten willen noteren, hebben hier niets te zoeken. Ook als je alleen op reis bent, kun je beter een andere bestemming zoeken. Vliegen op Sardinië is een avontuur om samen te beleven. Daarbij doe je jezelf tekort als je je niet laat verleiden tot het bezoeken van culturele vindplaatsen, het maken van een kloof- of bergwandeling en een keer met een snorkel de zeebodem af te struinen tussen kleurrijke vissen. Doe je naast vliegen ook aan sportklimmen of Via Ferrata, dan vind je op Sardinië je op maat gemaakte paradijs.

Rondreis

Sardinië is groot. Zo groot dat je niet eens meer het idee hebt dat je op een eiland bent. Anders dan bijvoorbeeld de Canarische eilanden, moet je hier keuzes maken en bereid zijn om soms een paar uur achter het stuur te zitten. De enige efficiënte manier om Sardinië te verkennen is rond te reizen. Vanuit één centraal basiskamp verschillende stekken bezoeken is een no-go. Niet alleen reis je je dan suf, maar je mist ook de charme van de mooie plekken waar je kan overnachten en de dag in Italiaanse stijl kunt afsluiten. De genoemde startplaatsen in dit artikel laten zich in de beschreven volgorde goed combineren in een tien-daagse expeditie, waarbij je kennis maakt

met de verschillende gezichten van het eiland. Deze rondreis beslaat het noordelijke en middendistrict van Sardinië. De dichtheid aan bezienswaardigheden en vliegstecken wordt ten zuiden van Gesturi duidelijk minder, maar als je meer tijd hebt kan je de rondreis verder naar het zuiden uitbreiden.

De scene

Sardinië telt minder dan vijftig piloten. De meeste daarvan wonen op het vasteland van Italië en komen hooguit een paar keer per jaar een aantal dagen vliegen. Slechts een stuk of twintig piloten wonen zelf op Sardinië. Dat zijn er weinig en het zal je dan ook niet verbazen dat je op doordeweekse dagen alleen op de startplaats staat en het luchtruim voor jezelf hebt, zeker als de omstandigheden niet bijzonder goed zijn. Met andere woorden, als je niet volledig zelfstandig kunt vliegen heb je hier niets te zoeken. Paragliding Earth toont meer startplaatsen dan er in werkelijkheid zijn. Als een stek een of twee jaar niet onderhouden is, vind je er niets meer van terug. De enige zinnige aanspreekpunten zijn de tandembedrijven, die op een drietal locaties opereren. Zij spreken redelijk Engels en kunnen je op weg helpen met transport en tips, maar verwacht er niet te veel van. Zie het vliegen op Sardinië als een vliegexpeditie, geniet van het avontuur en zoek het zoveel mogelijk zelf uit, laat je verrassen en stop voordat het je teveel wordt.

Alghero Speranza La Siesta

Als je gek bent van soaren langs de kust kun je je hart ophalen op de mooiste soarplek van Sardinië. Urenlang soaren van de namiddag tot een gouden zonsondergang langs het dertig kilometer lange klif is als een droom waar je niet meer uit wilt ontwaken. Sowieso moet je hierheen, omdat het oude centrum van Alghero de moeite waard is om in de avond doorheen te slenteren en heerlijk te dineren met het decor van de ondergaande zon. De startplek is goed onderhouden en er wordt regelmatig gevlogen, zelfs met tandems, dankzij het nabijgelegen toeristenoord Alghero. Op de 350 meter hoge vlakte is geen toerist te bekennen. De startplaats is met een gewone auto goed bereikbaar en de landingsplaats aan zee ook, hoewel het bijna een half uur rijden is tussen start en landing. In diezelfde tijd ben ik vanaf de landing terug naar de startplaats geklommen. Fly&hike is goed te doen, als je een lange broek aantrekt om je te beschermen tegen de stekelige struiken die het pad hier en daar overwoekeren. De fly&hike volgorde is beter dan andersom, omdat het pad vanuit de lucht goed te herkennen is. Google maps in de hand is evengoed nog onmisbaar om het pad te volgen aan de hand van satellietfoto's, want markeringen ontbreken. Ohja, toplanden kan ook op het enorm grote weiland tussen de weg en de rand van het klif. Ditzelfde weiland steek je over om bij de startplaats te komen. In de noordwesthoek van het weiland is een hekje waar je doorheen moet om na vijftig meter over een smal pad bij de startplaats te komen.

Littigheddu (De pizzastart)

In de gemeente Sedini, niet ver van de kust, vind je de best verzorgde startplaats van het eiland. Dit is een prima plek om de locals te ontmoeten. Zelfs op niet-vliegbare dagen hangen ze rond op het prachtig gelegen terras van het restaurant Valledoria, direct naast de startplaats. Vanaf het plateau op 400 meter kun je het uitzicht bewonderen tot aan de glinsterende zee aan de horizon. De startplaats is een kopie van Saint-Hilaire met een keurige kunstgrasmat aan de rand van de klif. Vooral in de namiddag en avond is het hier bijna standaard vliegbaar en hangt er een handvol piloten hoog boven de steile wand. Toplanden kan eenvoudig op het grote grasveld achter de startplaats, maar ook in het dal is een landingsveld voorhanden. Het hoogteverschil tussen start en landing is nauwelijks tweehonderd meter maar je hangt met goede thermodynamische omstandigheden honderden meters boven de startplaats. Zowel de start- als landingsplaats zijn met een normale auto bereikbaar. Een hike&fly is heel goed mogelijk en zeer de moeite waard, als je het goede pad weet te vinden. Vanaf de landing loop je naar de hoofdweg en die steek je recht over, een steil bospad in. Meteen maak je hoogtemeters, pas daarna wandel je over het hoogplateau naar de startplaats. Om hier te mogen vliegen koop je een Cross Country jaarkaart bij het restaurant Valledoria.

Coördinaten

start: 40°52'50.9"N - 8°47'08.7"E

landing: 40°52'57.9"N - 8°46'12.6"E

Startrichtingen: noordwest

Reistips: Overnacht in het kleurrijke maar toeristische kustplaatsje Castelsardo en bezoek de grotten van Neptunes. Doe dit laatste heel vroeg in de ochtend om de mensenmassa's te ontlopen.

Coördinaten

start: 40°30'27.4"N - 8°23'00.5"E (350 m)

landing: 40°29'46.5"N - 8°22'13.5"E

Startrichtingen: west

Reistips: Klimmen en Via Ferrata bij Monte-leone Rocca Doria.

Bosa

De rit vanuit Alghero naar Bosa over de hoogvlakte is een prachtige autorit, hoewel je al verwend bent als je boven dit klif hebt mogen soaren. In Bosa mondt de rivier Temo uit in zee en het eeuwenoude stadje nodigt uit om ijs te eten of een terrasje te pakken. Of beide, want ook hier komt pas in de middag de wind recht op het duin bij de Bosa Marina te staan. Starten kan op diverse plaatsen, het vliegen zelf is niet bijzonder maar het uitzicht op de rivieruitmonding is betoverend. Paragliding Earth geeft ook een vliegsteek aan de oostkant van Bosa weer, vlak bij de kasteelruïne Castello Malaspina. Met mijn enkeldoeks kleine soloscherm wist ik klunend de "startplaats" de bereiken. Er is net genoeg ruimte om je fieldpack neer te leggen en linestretch te maken, voordat je recht op omhoog wordt getrokken op deze thermische hotspot. Niet voor iedereen dus, maar als het werkt, wordt je beloond!

Gesturi

Halverwege de eilandexpeditie, in het hart van Sardinië, steekt een oeroude tafelberg trots af tegen het vlakke binnenland. Trots met recht, want op het hoogplateau Altopiano della Giara vind je de laatste kolonie wilde paarden van Europa. In Barumini, een dorpje aan de voet van de berg, staat de interessante Nuraghe "Su Nuraxi". Deze historische nederzettingen in de vorm van stenen kegels vind je door heel Sardinië, maar Su Nuraxi is het meest bezienswaardig. Het hoogteverschil tussen de startplaats (550 m) en de landingsplaats (250 m) is niet bijzonder groot, maar door de bijna dagelijks sterke thermische ontwikkelingen hang je met een beetje geluk op duizend meter boven de start. Starten kan naast de kerk Chiesa di Santa Luisa, welke je bereikt door vanuit Tuili de berg op te rijden. Landen kan op de vlakke velden aan de voet van de berg, zolang er geen gewassen worden verbouwd.

Coördinaten

start: 39°43'53.0"N - 8°58'21.6"E (550 m)

Startrichtingen: zuidwest

Reistips: Met een gids een wandeling maken over de Altopiano della Giara op zoek naar wilde paarden. De Nuraghe "Su Nuraxi" bezoeken. Misschien wel het beste ijs van Sardinië vind je bij de Gelateria van Barumini. Overnachtingstip: Sa Lolla Ristorante – Pizzeria in Barumini.

Baunei

We laten de kokendhete plaat weer achter ons, op zoek naar verkoeling aan de oostkust. Op aangename reisafstand vanuit Gesturi vinden we Baunei. Ook Baunei kent een hoogvlakte, de Altopiano del Golgo, waar je zeker met de auto overheen moet rijden. Pas op, want de weg wordt regelmatig geblokkeerd door ezels, koeien en wilde zwijntjes. De combinatie van nevelwolken, adembenemend uitzicht en loslopend wild wekt een sprookjesachtige indruk. De startplaats vind je op de route van Baunei naar de hoogvlakte, direct langs de weg. Het gravelplateau is groot genoeg voor een comfortabele start en er is zelfs een windvaan aanwezig. Voor de landing kunnen de velden aan de overkant van Baunei gebruikt worden. Deze vliegsteek is vooral interessant vanwege het veelzijdige uitzicht op de bergen en de ruige kustlijn.

Coördinaten

start: 40°02'03.9"N - 9°39'54.1"E (650 m)

landing: 40°00'58.4" - N 9°39'47.7"E

Startrichtingen: zuid

Reistips: Vanuit Baunei zit je ook zo aan de kust, waar je op de rotsen van Punta Pedra Longa kan klimmen en kan snorkelen in de prachtige rotsbaaitjes.

Nuoro – Monte Ortobene en Monte Maccione

Maak kennis met de Sopramonte, de echte bergen van Sardinië rondom Nuoro. Dit is het gebied waar bergwandelaars en bergvliegers aan hun trekken komen. Het landschap doet erg denken aan de Alpen. Slechts de Middellandse begroeiing verdraagt dat we nog altijd op een eiland in de Middellandse Zee zitten. Een perfecte vliegdag bij Nuoro ziet er als volgt uit: Sta vroeg op voor een hike&fly op de Monte Maccione, ga uitgebreid lunchen in Italiaanse stijl in Nuoro en vlieg halverwege de middag bij de Ortobene. Dit gebied is het beste vlieggebied voor overlandvluchten, maar er wordt niet veel gevlogen. Let op, het is geen eenvoudig vlieggebied, maar wel een met veel potentie.

Monte Ortobene

Coördinaten

start: 40°19'21.0"N - 9°22'30.2"E (ca. 900 m)

landing: Een willekeurig veld in het dal waar geen landbouw plaatsvindt, pas op voor kabels.

Startrichtingen: zuidwest

Monte Maccione

Startplaats: Parkeer de auto bij de Albergo Enis, vanaf hier is het veertig minuten het zigzagpad omhoog volgen. De startplaats is een steil veld onder de rotsachtige graat van Sos Prados. Check op de graat de windrichting, om te voorkomen dat je nietsvermoedend in de rotor start. (1.080 m)

Landing: Een willekeurig veld in het dal waar geen landbouw plaatsvindt, pas op voor kabels.

Startrichtingen: noord en noordwest

Reistips: Wandelingen door kloven zoals de Gola di Gorropu

Cala Gonone

Vanuit de bergen van de Sopramonte rijden we rechtstreeks naar de kust. Zodra je door de tunnel rijdt en het uitzicht op zee zich opent, heb je recht boven je hoofd de startplaats van Cala Gonone. Zoals ik in de introductie van dit artikel al aangaf, lijkt het erop dat de landingsplaats – het atletiekstadion achter de bergrug – niet te bereiken is. Opties voor tussenlandingen zijn er niet en het is maar even af te wachten hoe makkelijk je hoogte wint. Zelfs op glijvlucht lukt het, maar het houdt niet over. Als je een beetje hoogte kunt pakken boven de start, wat vaak wel lukt met een stevige seabreeze, dan kun je veilig oversteken naar de bergrug bij het sportveld en vindt je doorgaans wat thermiek boven de kale rotsen. Kun je hier opnieuw hoogte houden, dan kun je op het strand landen. De startplaats is overigens prima onderhouden en wordt door lokale (tandem)piloten regelmatig gebruikt. Wie snel omhoog wil klimmen vanaf de landing naar de auto, volgt de rechtstreekse brandgang en mountainbike trail, die bijna zonder bochten bij de startplaats uit komt.

Coördinaten

start: 40°16'31.5"N - 9°35'40.2"E (568 m)

landing: Parkeerplaats bij het sportveld, 40°16'58.4"N - 9°37'00.4"E, of op het strand.

Reistips: Sportklimmen, mountainbiken, snorkelen en wandelen van baai naar baai (terug met de boot)

Su Vrau

Tussen Cala Gonone en ons eindpunt Olbia is er nog één vliegsteek die de moeite waard is. Moeite moet je er letterlijk voor doen, want de startplaats Su Vrau is alleen te voet te bereiken. De wandeling omhoog over een smal bergpad is verrassend mooi en waar het pad echt steil wordt, zijn treden gemaakt. Boven op de graat aangekomen is het uitzicht richting de kust en omliggende groene dalen met vruchtbare weiden bijzonder mooi. Op de graat moet je het hek over klimmen om aan de zuidkant van de graat bij een windvaan op een redelijke natuurstartplaats je scherm uit te leggen. Landen kan zowel op een veld voor als achter de berg. Voor die laatste variant moet je natuurlijk uitkijken om niet door de rotor te vliegen, maar die is te vermijden door om de berg heen te vliegen, met de venturiwind in je rug. Waarom zou je dat doen? Om naast je geparkeerde auto te kunnen landen als je geen chauffeur hebt, maar natuurlijk niet ten koste van alles. Hoe je het ook organiseert, de tocht is een waar avontuur in een overzichtelijke, kleinschalig complexe omgeving. Als je dit voor elkaar krijgt, is het een prachtige samenvatting van je reis met alle ingrediënten voor een puur Italiaanse vliegbeleving. Een waardig afscheid van Sardinië!

Coördinaten

start: 40°37'06.5"N - 9°41'45.5"E (364 m)

landing: Een willekeurig veld in het dal waar geen landbouw plaatsvindt, pas op voor kabels.

Startrichtingen: zuidoost